

पालि प्रवेश

भाग १-२

Dhamma Digital Library

मित्र अश्वघोष

पालि प्रवेश

भाग १-२

Dhamma-Digital

9803239767
155533

मिथु अश्वघोष

प्रकाशक :

भिक्षु अशवघोष

श्रीध: विहार

नःघटोल

काठमाडौं

बुद्धसम्बत २५४८

नेपालसम्बत ११२५

विक्रमसम्बत २०६१

इस्वीसम्बत २००४

प्रथम संस्करण १०००

मुद्रक :

न्यू नेपाल प्रेस्स

प्रधान कार्यालय :

नक्साल, नागपोखरी, काठमाडौं

फोन : ४-४३४८५०, ४-४३४८५३

फैक्स : (९७७-१) ४-४३३९२९

व्यापारिक कार्यालय :

शुक्रपथ, न्यूरोड, काठमाडौं

फोन : ४-२५९०३२, ४-२५९४५०

फैक्स : (९७७-१) ४-२५८६७८

केही शब्द

पालि प्रवेश नाम गटेको यस पुस्तक २२ वर्ष पहिले नै
लेखिएको हो । पालि आषा २ मेटो मातृआषा बेपालआषामा
लेखिएको छ यो पुस्तक । यसलाई बेपाली आषामा पनि प्रकाशन
गर्न पाए थैं जनालाई काम लाभेछ अन्ते मार्ग गटिएको
काटणले मेटै चेला अिक्षु विशुद्धानन्दलाई बेपाली आषामा
अनुयाद गटिकिन आवाह गर्दै । उहाँले यस पुस्तकलाई अनुयाद
गटिकिनुअएको आठ नौ वर्ष नै अदसम्यो । कतिवर्षसम्म त गुरु
क्षयि नै हायादरहेको थियो । पछि कोठा सफा गर्दा फेटि शेटाएँ ।
अथ यस पुस्तकलाई प्रकाशन गर्न याठँका शुद्धी लागेको छ ।
पालि आषा अष्टययन गर्न जिज्ञासा टाङ्के व्यक्तिलाई गुरु विना
नै पालि आषा सिक्कने मौज्ञा प्राप्त हुनेछ अन्ते आषा लिएको छु ।
पुस्तक अनुयाद गटिकिनुअएकोमा अिक्षु विशुद्धानन्दलाई
आद्वयाद छ ।

हाल अिक्षु विशुद्धानन्द सम्यक सम्बोधि प्राणपुत्रको
रूपमा चिकित थाल्नु अएको छ । तट मलाई अन्ते उहाँको पहिलो
नाम विशुद्धानन्द नै मन पर्छ २ टाङ्को लाभछ ।

अिक्षु अष्टवघोष
श्रीघः विहाट,
काठमाडौं

१ पुष २०८९

पूज्य गुरु मिथु अमृतानन्द

महास्थविरको पुण्य समृतिमा

समर्पण

Dhammadigital

नमो बुद्धाय

पालि प्रवेश

पठमो भागो

पालि भाषामा जम्मा ४१ वटा अक्षर छन् । जस्तैः-

स्वरः- अ. आ. हु. हुं. ३. ३०. ए. ओ

व्यञ्जनः-	क	ख	ग	घ	ङ
	च	छ	ज	झ	ञ
	ठ	ठ	ड	ঠ	ণ
	त	थ	দ	ধ	ନ
	প	ফ	ব	ভ	ମ
	য	ৰ	ଲ	ବ	
	স	হ	ଳ	ଅং	

पाठ-१

पुलिङ्ग अकारान्त शब्द

बुद्ध शब्द

पठमा	एक वचन	बहु वचन
दुतिया	बुद्धो	बुद्धा
ततिया / करण	बुद्धं	बुद्धे
चतुर्थि	बुद्धेन	बुद्धेहि, बुद्धभि
पञ्चमी	बुद्धाय, बुद्धस्स	बुद्धानं
छट्टी	बुद्धा, बुद्धम्हा, बुद्धस्मा	बुद्धेहि, बुद्धेभि
सत्तमी	बुद्धस्स	बुद्धानं
आलपन	बुद्धे, बुद्धम्हि, बुद्धस्मि	बुद्धेसु
	हे बुद्ध	भदन्ता बुद्धा

यो रूपमाला कण्ठ गर्नु पर्छ ।

बुद्ध शब्दको क्रमैले अर्थ यस प्रकार छ-

	एक वचन	बहु वचन
प्रथमा	बुद्ध, बुद्धले	बुद्धहरू, बुद्धहरूले
द्वितीया	बुद्धलाई	बुद्धहरूलाई, मा, तिर
तृतीया / करण	बुद्धले, बुद्धद्वारा, सँग	बुद्धहरूले, द्वारा, सँग
चतुर्थी	बुद्धको, बुद्धको लागि	बुद्धहरूको, लागि
पञ्चमी	बुद्धबाट, देखि	बुद्धहरूबाट, देखि
षष्ठी	बुद्धको	बुद्धहरूको
सप्तमी	बुद्धमा, प्रति	बुद्धहरूमा, प्रति
सम्बोधन	हे बुद्ध	हे बुद्धहरू

निम्न शब्दहरूको रूप पनि बुद्ध शब्द जस्तै हन् -

शब्द	पठमा एक वचन	अर्थ
मनुस्स	मनुस्सो	मानिस
आलोक	आलोको	आलोक, उज्यालो
सुनख	सुनखो	कुकुर
उरग	उरगो	सर्प
कस्सक	कस्सको	कृषक
गद्रभ	गद्रभो	गधा
गरुल	गरुलो	गरुड
दास	दासो	नोकर
कम्मकार	कम्मकारो	कर्मि, ज्यामी
धम्म	धम्मो	धर्म
नर	नरो	नर, मानिस
भमर	भमरो	भंवरा
मिग	मिगो	मृग, हरिण

यक्ख	यक्खो	यक्ष, राक्षस
रुक्ख	रुक्खो	रुख
दारक	दारको	केटा, बच्चा

पाठ-२

एक वचन	बहु वचन
सो (उ)	ते (उनीहरू)
त्वं (तिमी)	तुम्हे (तिमीहरू)
अहं (म)	मयं (हामीहरू)

अर्थ यसप्रकार-

एक वचन	बहु वचन
गच्छति (जान्ध्)	गच्छन्ति (जान्धन्)
गच्छसि (जान्धौ)	गच्छथ (जान्धौ)
गच्छामि (जान्धु)	गच्छाम (जान्धौ)

सो- ति	ते-अन्ति
त्वं-सि	तुम्हे-थ
अहं-मि	मयं-म

गच्छति जस्तै अन्य क्रियापदहरू-

खादति (खान्ध्)	कीलति (खेल्ध)	खीयति (क्षय हुन्ध)
रोदति (रुन्ध्)	सयति (सुत्ध)	हसति (हाँस्ध)
पस्सति (हेर्ध)	जीवति (बाँच्ध)	तिङ्गति (उठ्ध)
दिप्पति (चम्किन्ध)	मरति (मर्ध)	लज्जति (लाज मान्ध)

लिखति (लेख्छ)   आगच्छति (आउँछ)   वडढति (बढ्छ)
 पलायति (भाग्छ)   कस्ति (खेत जोत्छ)   रवति (कराउँछ)
 जागरति (व्युभिन्छ)   चरेति (हिंड्छ)   धावति (दौडिन्छ)

पाठ-३

नेपालीभा अनुवाद गर-

(१) दारको कीलति ।	(९) मिगो सयति ।
(२) कस्सको कस्सति ।	(१०) यक्खो जागरति ।
(३) गद्रभो रवति ।	(११) आलोको खीयति ।
(४) गरुलो सयति ।	(१२) कम्मकारा जीवन्ति ।
(५) दासो लज्जति ।	(१३) भमरा चरन्ति ।
(६) रुक्खो वडढति ।	(१४) सुनखो गच्छति ।
(७) धम्मो दिप्पति ।	(१५) रुक्खा वडढन्ति ।
(८) नरो खादति ।	(१६) उरगो गच्छति ।

पालि भाषाभा अनुवाद गर-

(१) सर्प मर्छ ।	(९) प्रकाश चम्किन्छ ।
(२) राक्षस खेल्छ ।	(१०) केटा बढ्छ ।
(३) गरुडले खान्छ ।	(११) कुकुर सुत्छ ।
(४) ज्यामिहरू व्यूभिन्छन् ।	(१२) भंवरा कराउँछ ।
(५) मानिस लाज लाग्छ ।	(१३) यक्ष हाँस्छ ।
(६) मृगहरू दौडन्छन् ।	(१४) मानिसहरू जोत्छन् ।
(७) नोकरहरू सुत्छन् ।	(१५) बच्चा खान्छ ।
(८) गधा मर्छ ।	(१६) कर्मिहरू उद्धन्न ।

पाठ-४

त्वं कुहिं गच्छसि ? = तिमी कहाँ जान्छौ ?
 अहं यसोधरा विज्जालयं गच्छामि । = म यशोधरा विद्यालय जान्छु ।
 किं अत्थाय गच्छसि ? = के को लागि जान्छौ ?
 पालिभासं पठितुं गच्छामि । = पालिभाषा पढन जान्छु ।
 बुद्ध धर्मं उगगणितुं गच्छामि । = बुद्ध धर्म सिक्न जान्छु ।
 को उगगण्हापेति ? = कसेले सिकाउँछ ?
 बहवो भिक्खू उगगण्हापेति । = धेरै भिक्षुहरू सिकाउनु हुन्छ ।
 किं अञ्जत्र पालिभासं न
 उगगण्हापेति ? = के अन्यत्र पालि भाषा
 सिकाउदैन ?

विस्ससान्ति विज्जालयस्मिंच
 संघारामस्मिं निच्चमेव पालिभासं
 उगगण्हापेति । = विश्वशान्ति विद्यालयमा र
 संघाराममा सँधै पालि भाषा
 सिकाउँछ ।

शब्दार्थ-

कुहिं, कुत्र (कहाँ) । विज्जालयं = विद्यालय । किं अत्थाय (किमत्थाय) = के को लागि । पठितुं उगगणितुं = पढन (को लागि) । उगगण्हापेति = सिकाउँछ । बहवो = धेरै । भिक्खु, भिक्खू = भिक्षुहरू । अञ्जत्र = अन्यत्र ।

पाठ ५
नपुंसक लिङ्ग अकारान्त शब्द
कुल (कुल, परिवार) शब्द

	एक वचन	बहु वचन
पठमा	कुलं	कुला, कुलानि
दुतिया	कुलं	कुले, कुलानि
तृतीया / करण	कुलेन	कुलेहि, कुलेभि
चतुर्थि	कुलस्स	कुलानं
पञ्चमी	कुलम्हा	कुलेहि, कुलेभि
षष्ठी	कुलस्स	कुलानं
सप्तमी	कुले, कुलम्हि, कुलस्मि	कुलेसु
आलपन	हे कुल	हे कुला

अर्थ-	एक वचन	बहु वचन
प्रथमा	कुल	कुलहरू
द्वितीया	कुललाई, मा, तिर	कुलहरूलाई, मा, तिर
तृतीया / करण	कुलद्वारा, ले, सँग	कुलहरूद्वारा, ले, सँग
चतुर्थी	कुलको लागि	कुलहरूको लागि
पञ्चमी	कुलबाट, देखि	कुलहरूबाट, देखि
षष्ठी	कुलको	कुलहरूको
सप्तमी	कुलमा, प्रति	कुलहरूमा, प्रति
सम्बोधन	हे कुल	हे कुलहरू

कुल शब्द जस्तै रूप चलन केही अन्य शब्दहरू-

गेहं (घर), फलं (फल), घाणं (नाक), मुखं (मुख), चित्तं (चित्त, मन), मूलं (जरा), जलं (पानी), वत्थं (वस्त्र, लुगा), छतं (छाता), रूपं (रूप), दानं (दान), लोचनं (लोचन, आँखा), दुक्खं (दुःख), सीलं (शील), धनं (धन), सुखं (सुख), पापं (पाप), सोतं (कान), पुञ्जं (पुण्य), सरीरं (शरीर), फुप्फं (फूल) ।

त्वं कुहिं गच्छसि ?	= तिमी कहाँ जान्छौ ?
अहं गेहं गच्छामि ।	= म घर जान्छु ।
त्वं किं करोसि ?	= तिमी के गद्धौ ?
अहं मुखं धोवामि ।	= म मुख धुन्छु ।
सो किं करोति ?	= उ के गर्ढ ?
सो छतं धारेति ।	= उ छाता ओढ्छ ।
उपासको किं करोति ?	= उपासक के गर्ढ ?
उपासको दानं देति ।	= उपासक दान दिन्छु ।
याचको किं याचति ?	= मारने के मारदछ ?
याचको धनं याचति ।	= मारने धन मारदछ ।
वानरो किं खादति ?	= बाँदर के खान्छ ?
वानरो फलं खादति ।	= बाँदर फल खान्छ ?
त्वं पुञ्जं करोसि ।	= तिमी पुण्य गद्धौ ।
सो रूपं पस्सति ।	= उ रूप हेर्ढ ।
मयं कथासल्लापं करोम ।	= हामी कुराकानी गद्धौ ।
ते कलहं करोन्ति ।	= उनीहरू भगडा गर्ढन् ।
तुम्हे निसीदथ ।	= तिमीहरू बस, तपाईंहरू बस्नुहोस् ।

पाठ ६

अम्ह शब्द

पठमा	एक वचन	बहु वचन
दुतिया	अहं	मयं, अम्हे
तृतिया / करण	मं, ममं	अम्हाकं, अम्हे
चतुर्थि	मया, मे	अम्हेहि, अम्हेभि
पञ्चमी	मम, मयहं, मे	अम्हं, अम्हाकं
छष्टी	मया	अम्हेहि, अम्हेभि
सप्तमी	मम, मयहं, ममं	अम्हं, अम्हाकं
	मयि	अम्हेसु

अर्थ

प्रथमा	एक वचन	बहु वचन
द्वितीया	म, मैले	हामी, हामीहरूले
तृतिया / करण	मलाई, ममा, तिर	हामीहरूलाई, हामीमा, तिर
चतुर्थी	मैले, म द्वारा	हामीहरूले, हामी द्वारा
पञ्चमी	मेरो लागि	हाम्रो लागि
षष्टी	मबाट, म देखि	हामीबाट, हामी देखि
सप्तमी	मेरो	हाम्रो
	ममा, म प्रति	हामीमा, हामी प्रति

त्वं कुहिं गच्छसि
 अहं आपणं गच्छामि ।
 तत्थ तया किं पस्सितं ?
 तत्थ अहं नाना वत्थूनि पस्सिं ।

= तिमी कहाँ जान्छौ ?
 = म पसल जान्छु ।
 = त्यहाँ तिमीले के देख्यौ ?
 = त्यहाँ मैले अनेक वस्तूहरू देखें ।

त्वं मया सद्बिं गन्तुं न इच्छसि ?	= के तिमी मसँग जाने इच्छा छैन ?
अहं तया सद्बिं गन्तुं न इच्छामि ।	= म तिमी सँग जाने इच्छा छैन ।
त्वं केन सद्बिं गच्छसि ?	= तिमी कोसित जान्छौ ?
अहं मम भगिनिया सद्बिं गच्छामि ? ।	= म मेरी बहिनीसँग जान्छु ।
पोत्थकं मं देहि ।	= किताब मलाई देउ ।
मय्हं पोत्थकं देहि ।	= मेरो किताब देउ ।
मय्हं पोत्थकं कुहिं ?	= मेरो किताब कहाँ छ ?
अहं न जानामि ।	= मलाई थाहा छैन ।

शब्दार्थ-

आपणं = बजार, दोकान, सद्बिं = सँगै, भगिनी = बहिनी,
 पोत्थकं = किताब, वत्थुं = वस्तु ।

पाठ ७

मय्हं पोत्थकं आनेहि ।	= मेरो किताब ल्याउ ।
तुय्हं पोत्थकं अहं न पस्सामि ।	= तिम्रो किताब मैले देखिन ।
त्वं किं इच्छसि ?	= तिमी के चाहन्छौ ?
उदकं पिवितुं इच्छामि ।	= पानी पिउन इच्छा लाग्छ ।
उदकं निहितं	= पानी सकियो ।
उदकं इधं, नत्थि ।	= पानी यहाँ, छैन ।
अज्ज अट्टमी दिवसो ननु ?	= आज अष्टमी होइन र ?
एवं अज्ज अट्टमी दिवसो ।	= हो, आज अष्टमी हो ।
किं अज्ज विहारं गन्तुं न इच्छसि ?	= के आज विहार जाने इच्छा छैन ?
अज्ज मय्हं सीसं रुज्जति ।	= आज मेरो टाउको दुःखेको छ ।

सुवे पाठसालायं गन्तुं अतिथ । = भोलि पाठशाला जानु छ ।
 तस्मा पठितुं अतिथ । = त्यसैले पढनु छ ।
 किं त्वं फासुकं नतिथ ? = के तिमीलाई सञ्चो छैन ?
 कुच्छं रुजति । = पेट दुःखेको छ ।

शब्दार्थ-

आनेहि = ल्याउ । एवं = हो, त्यस्तै हो । न पस्सामि = देखिन ।
 सीसं = टाउको । रुजति = दुख्छ । उदकं = पानि । कुच्छं = पेट ।
 इच्छामि = इच्छा गर्दू । सुवे = भोलि । हिय्यो = हिजो । निहितं =
 समाप्त भयो । परहिय्यो = अस्ति । ननु = होइन र । परसुवे = पर्सि ।
 मया सद्धिं = म सँग ।

पालि भाषामा अनुवाद गर-

(१) पानि ल्याउ ।	(८) उ के गर्दैछ ?
(२) मेरो किताब कहाँ छ ?	(९) उ मुख धुदैछ ।
(३) म स्कूलमा जान्न ।	(१०) उ दोकान जाईछ ।
(४) म विहारमा जान्छु ।	(११) तिम्रो किताब उसले देखिन ।
(५) म दोकान जाँदिन ।	(१२) आज मलाई सञ्चो छैन ।
(६) तिमी सँग विहार जान्छु ।	(१३) मेरो टाउको दुःखेको छ ।
(७) उसले पानि मार्गदैछ ।	

नेपालीमा अनुवाद गर-

- (१) मम भगिनी मया सद्धिं आपणं गच्छति ।
- (२) मर्यहं पोत्थकं इधं नतिथ ।
- (३) तया सद्धिं गन्तुं न इच्छामि ।
- (४) सो कुहिं गच्छति ?

- (५) सो विहारं गच्छति ।
 (६) अहं न पस्सामि ।
 (७) उदकं तत्थ अत्थि ।

पाठ ८

कुसुमं=फुल । पूजेति=पूजा गर्द्ध । धूपं =धूप, धूमं=धूँवा । भत्तं=भात ।
 ओदनं=भात । सूपं=दाल, भोल । व्यञ्जनं=तरकारी । पदीपो=बत्ती ।
 मित्तो=मित्र । जालेति=बाल्छ । भुञ्जति=खान्छ । पचति=पकाउँछ ।
 विवति=पिउँछ । खादति=खान्छ । पज्जलति=बल्छ । पठति=पढ्छ ।

तुयं माता किं करो ति ?	= तिम्मी आमा के गर्धिन् ?
मयं माता कुसुमेन बुद्धं पूजेति ।	= मेरी आमा फूलले बुद्धलाई पूजा गर्नु हुन्छ ।
मम मित्तो धूपं जालेति ।	= मेरो साथि धूप बाल्दैछ ।
तस्स जेटु भगिनी भत्तं भुञ्जति ।	= उसकी दिदी भात खाँदैछिन् ।
सुनखो सूपं पिवति ।	= कुकुर दाल पिउँछ ।
उपासको व्यञ्जनं खादति ।	= उपासक तरकारी खान्छ ।
विहारे पदीपो पज्जलति ।	= विहारमा बत्ती बल्छ ।
आचरियो पोत्थकं पठति ।	= आचार्य पुस्तक पढ्छ ।
त्वं कुतो आगतोसि ?	= तिमी कहाँबाट आएको हौ ?
अहं गेहतो आगतोम्हि ।	= म घरबाट आएको हुँ ।
अहं विहारम्हा आगतोम्हि	= म विहारबाट आएको हुँ ।
त्वं कथं आगतोसि ?	= तिमी कसरी आयौ ?
अहं पदकोव आगतोम्हि ।	= म हिंडेर आएको हुँ ।
अहं तेलयानेन आगतोम्हि ।	= म बसबाट आएको हुँ ।
कुहिं गच्छसि ?	= कहाँ जान्छौ ?

गणमहाविहारं गच्छामि । = गणमहाविहार जान्छु ।
 तत्थ किमत्थाय गच्छसि ? = त्यहाँ के को लागि जान्छौ ?
 तत्थ संवच्छर उत्सवं अतिथं = त्यहाँ वार्षिक उत्सव छ ।

शब्दार्थ-

तेलयान=बस । धूमरथं=रेल । वायुयान=हवाइ जहाज ।
 संवच्छरं=वार्षिक

पाठ ९

को नामोसि ?	= तिम्रो नाम के हो ?
अहं रट्पालोस्मि ।	= म राष्ट्रपाल हुँ ।
तुयहं किं नामं ?	= तिम्रो नाम के ?
मयहं नामं रट्पालो ।	= मेरो नाम राष्ट्रपाल हो ।
कुत्र वसथ ?	= कहाँ बस्नु हुन्छ ?
बनेपायं भानकुटीस्मि वसामि ।	= बनेपाको ध्यानकुटी विहारमा बस्नु ।
संघारामे वसामि ।	= संघाराममा बस्नु ।
कदा आगतोसि ?	= कहिले आएको ?
अज्ज पातोव आगतोम्हि ।	= आज बिहानै आएँ ।
इदानि कुहिं गमिस्सथ ?	= अब कहाँ जानु हुन्छ ?
धर्मकिति विहारं गच्छामि ।	= धर्मकीर्ति विहारमा जान्छु ।
किमत्थाय गमिस्सथ ?	= के को लागि जानु हुन्छ ?
निमन्तणं अतिथ ।	= निमन्त्रणा छ ।
किं भोजनं निष्टितं ?	= के भोजन सकियो ?
ताव न निष्टितं ।	= अहिले सम्म सकिएको छैन ।
कथं सुख दुखं ?	= सुख दुःख कस्तो छ ?

किं फासुं अतिथ ?	= के सञ्चै छ ?
फासुं अतिथ, सुन्दरं ।	= सञ्चै छ, ठीक छ ।
किं करोसि ?	= के गद्धौ ?
अज्भयनं करोमि ।	= अध्ययन गर्दछु ।
किं पठसि ?	= के पढ्छौ ?
पालि भासं च आंगल भासं च पठामि ।	= पालि भाषा र अंग्रेजी भाषा पढ्छु ।
अञ्जं किं पठसि ?	= अन्य के पढ्छौ ?
धम्मपदं च बुद्धचरितं च पठामि ।	= धम्मपद र बुद्धचरित्र (पनि) पढ्छु ।

पाठ १०

किं ओकासो नतिथ ?	= के फूर्सद छैन ? के विदा छैन ?
अज्ज बहुं किच्चं अतिथ ।	= आज धेरै काम छ ।
तस्मा अज्ज ओकासं नतिथ ।	= त्यसैले आज फूर्सद छैन ।
किं करोसि ?	= के गर्दै छौ ?
समज्जनं करोमि ।	= बडादै छुं ।
भत्तं पचामि ।	= खाना पकाउदैछु ।
वत्थं धोवामि ।	= लुगा धुदैछु ।
अखरं लिखामि ।	= अक्षर लेख्छु ।
कथा सल्लापं करोमि ।	= कराकानी गर्दु ।
किं तत्थ रमणीयं ?	= के त्यहाँ रमाइलो छ ?
यदा कदा न रमणीयं ।	= कहिले काही न रमाइलो ।
केन यानेन आगतोसि ?	= कुन वाहन बाट आएको ?

- खुद्दकेन तेलयानेन आगतोम्हि । = ट्याक्सी बाट आएं ।
 पुन कदा आगमिस्सथ ? = फेरि कहिले आउनु हुन्छ ?
 तुम्हे पालिभासाय सल्लपितुं
 रुच्चथ ? = तिमीलाई पालिभाषामा
 त्वं पालिभासाय सल्लपितुं
 सक्कोसि ? = तिमी पालि भाषामा
 सुन्दराकारेन सल्लपितुं
 न सक्कन । = राम्री कुराकानी गर्न सविदन ।
 वच्चकुटी कुहिं ? = चर्पि कहाँ ?
 हेड्डा भागे । = तल्लो भागमा ।
 सो कुहिं गतो ? = उ कहाँ गयो ?
 परित्तं सज्ज्ञायितुं गतो । = परित्राण पाठ गर्न गयो ।
 हिय्यो कस्मा न आगतोसि ? = हिजो किन न आएको ?
 परहिय्यो कस्मा न आगच्छथ ? = अस्ति किन आउनु भएन ?
 मम माता बाल्हगिलानो । = मेरी आमा धेरै विरामी हुनु
 हुन्छ ।
 सा गिलानसालायं पविष्टो । = वहाँ अस्पतालमा भर्ना हुनु
 भयो ।
 मम माता पितरो लुम्बिनि गता । = मेरा आमा बाबुहरू लुम्बिनि
 जानु भयो ।
 सो कस्मा रुदति ? = उ किन रुच्छ ?
 तस्य उपाहनं चोरेन चोरितं । = उसको जुत्ता चोरले चोन्यो ।
 अज्ज भोजनं कीदिसं ? = आज भोजन कस्तो छ ?

अतीव मधुरं	= अति स्वादिलो ।
सीघं सीघं आगच्छाहि ।	= छिटो छिटो आउ ।
तं कम्मं न सुन्दरं ।	= त्यो काम राम्रो छैन ।
तादिसं कम्मं तया न कातब्बं ।	= त्यस्तो काम तिमीले गर्नु हुँदैन ।
द्वारं पिदहित्वा आगच्छथ ।	= ढोका लाएर आउ ।
कुञ्चिकापि गहेत्वा आगच्छ ।	= साँचो पनि लिएर आउ ।
हत्थ पुञ्छनं किलिङ्गं ।	= हाते रूमाल मैलो भयो ।
मुख पञ्छनं ।	= मुख पुञ्छने रूपमाल
अज्ज सुरियालोको नत्थि ।	= आज घाम लागेन ।
अज्ज द्वे आचरिया न आगता ।	= आज दुईजना आचार्यहरू आएनन् ।
अम्हाकं आचरियो फासुकं नत्थि ।	= हाम्रो आचार्य सञ्चो छैन ।
सो अज्भयने अति छेको ।	= उ पढनुमा अति तीक्ष्ण ।

पालि भाषामा अनुवाद गर-

१. आज विहारमा जान इच्छा छैन ।
२. आज स्कूलमा जानु छ ।
३. त्यसैले पढनु छ ।
४. मेरो किताब लिएर आउ ।
५. तिम्रो किताब मैले देखिन ।
६. खान मन छैन । (भुञ्जितुं)
७. म दोकान जान लागें ।
८. उ दोकान गएर आयो । (गन्त्वा)
९. त्यहाँ तिमीले के देख्यो ?
१०. भोलि स्कूल जानु छ ।

नेपालीमा अनुवाद गर-

१. अज्ज मरहं कुच्छुं रुज्जति ।
२. अज्ज अद्भुमी दिवसो ननु ?
३. हियो पण्णरसि (पूर्णिमा) ।
४. तस्स सीसं रुज्जति ।
५. तस्मा सो न आगच्छति ।
६. सुवे परिक्खणं (जाँच) अतिथ ।
७. तस्मा पठितुं अतिथ ।
८. सो आपणं गतो ।
९. त्वं मंया सद्दिं गच्छसि ।

नमो बुद्धाय

पालि प्रवेश

दुतियो भागो

पालि भाषामा जम्मा ४१ वटा अक्षर छन् । कुनै कुनै व्याकरण आचार्यहरूले ४३ वटा छन् भनेका छन् कारण “ए” र “ओ” लाई हस्व र दीर्घ गरी मानि राखेकोले हो । ४१ वटा भए पनि ४३ वटा भए पनि सबै अक्षरहरू स्वर र व्यञ्जन भनी दुई प्रकार छन् । स्वरः - अ, आ, इ, ई, उ, ऊ, ए:, ओ, ओ:

व्यञ्जन :-	क	ख	ग	घ	ङ
	च	छ	ज	झ	ञ
	ट	ठ	ड	ଳ	ণ
	ත	थ	ଦ	ଧ	ନ
	ਪ	ଫ	ବ	ଭ	ମ
	ଘ	ର	ଲ	ପ	
	ସ	ହ	ଳ	ଅ	

यसमध्ये स्वर अक्षरहरू पनि हस्व र दीर्घ दुई प्रकारका छन् ।

हस्व : अ इ उ ए ओ

दीर्घ : आ ई ऊ ए: ओ:

पालि भाषामा ८० एउटा बढी छ । यस ल लाई उच्चारण गन्नु पर्दा जिभो घुमाएर तालुमा छुआएर भन्नु पर्दछ । जस्तै ट, ठ आदि । हाम्रो भाषामा यो अक्षर छैन । हिन्दुस्थानको बंबइ तिरको पराठी भाषामा मात्र ।

यस प्रकार स्वर व्यञ्जनको दुबै रूपमा अक्षरहरू उच्चारण गर्दा स्थान, आकार, प्रयत्न भनी तीन वटाको सहयोग लिनु पर्दछ ।

स्थान भनेको अक्षर उत्पन्न भएको स्थान हो । त्यसो भनेको कण्ठ, तालु, मुर्धा, दन्त, ओष्ठ, नासिका हुन् ।

कण्ठज : कण्ठ बाट भनिने अक्षरहरू - अ आ क ख ग घ छ न

तालुज : जिश्वो बीचमा र तालुबाट भनिने - ह ह र च छ ज झ झ झ य

मुर्धज : जिश्वो धुमाएर तालु छुवाएर भनिने - ठ ठ ड ढ ण र ळ

दन्तज : जिश्वो दांतमा छुवाएर भनिने - त थ द ध न ञ

नासिका : नाक बाट भनिने - अ

पालि भाषामा 'आ' लाइ न्य भनेर उच्चारण गरिन्छ, जस्तै पञ्चा (पन्था)

पठमो पाठो

केही अकारान्त पुलिङ्ग शब्दहरू :-

मितो (मित्र), सहायको (सहायक), मण्डुको (भ्यागुतो), पदीपो (वत्ती) सुरियो (सूर्य), उम्मत्तको (पागल), गोणो (गोरु), सिस्सो (शिष्य), अस्सो (घोडा), वानरो (बाँदर), विलालो (बिरालो) मूसिको (मुसा), उपासको (उपासक) ।

केही क्रियापदहरू :-

उदेति, (उदाउँछ) पक्खन्दति, (उफ्रिन्छ) पिवति, (पिउँछ) जलति, (जल्छ, बल्छ) पतति, (खस्छ) नच्चति, (नाच्छद्ध) पठति, (पढ्छ) करोति (गर्द्ध), वन्दति (वन्दना गर्द्ध)

पठमा विभक्ति पयोगा

मनुस्सो तिङ्गति । मनुस्सा तिङ्गन्ति । बालको कीलति । बालका कीलन्ति । सुरियो उदेति । सुरिया उदेन्ति । सुनखो खादति । सुनखा खादन्ति । गोणो गच्छति । गोणा गच्छन्ति । अस्सो धावति । अस्सा धावन्ति । वानरो पक्खन्दति । वानरा फक्खन्दन्ति । मूसिको पिवति । मूसिका पिवन्ति । मण्डुको रवति । मण्डुका रवन्ति ।

पालिमा अनुवाद गर -

- (१) मुसा सुत्थ । (२) बांदर खेल्थ । (३) कुकुर सुत्थ ।
- (४) बत्ती बल्थ । (५) मानिस हिंड्थ । (६) विद्यार्थि पद्थ ।
- (७) गोरुले खान्थ । (८) घोडा उठ्थ । (९) भ्यागुताहरू उफ्रिन्थन् ।
- (१०) साथिहरू आउँछन् । (११) उपासकहरू वन्दना गर्धन् ।
- (१२) ज्यामिहरू पिउँछन् । (१३) रूखहरू खस्थन् । ढल्थन् ।
- (१४) बच्चाहरू पद्थन् । (१५) बिरालो कराउँछ ।

दुतियो पाठो

केही अकारान्त नपुंसक लिङ्ग शब्दहरू :

ओदनं (भात), भत्तं (भात), पूवं (रोटी), वरकं (मकै) सूपं (दाल), व्यञ्जनं (तरकारी, उदकं (पानि), पोत्थकं (पुस्तक), अक्खरं (अक्षर), परित्तं (परित्राण), गामं (गाउँ) ।

कर्ता+कर्म+ क्रिया -

एकवचन

सो ओदनं पचति ।
त्वं पूवं खादसि ।
अहंसूपं पिवामि ।

बहुवचन

ते भत्तं भुञ्जन्ति ।
तुम्हे वरकं पचथ ।
मयं व्यञ्जनं पचाम ।

सो उदकं आनेति ।
त्वं अक्खरं लिखसि ।
अहं गेहं गच्छामि ।

ते पोत्थकं पठन्ति ।
तुम्हे परित्तं सज्जभायथ ।
मयं गामं गच्छाम ।

शब्दार्थ

सज्जभायति = पाठ गर्छ ।

दुतिया विभक्ति प्रयोग

यहाँ कर्मको रूपमा आएका बुद्धं आदि शब्दहरू दुतिया विभक्ति हुन् ।

एकवचन

उपासको बुद्धं वन्दति ।
कस्सको सुरियं नमस्सति ।
बालको सुनखं पहरति ।
कम्मकारो रुखं छिन्दति ।
सिस्सो अक्खरं लिखति ।
पिता पुत्रं पोसेति ।
चोरो धनं हरति ।

बहुवचन

उपासका बुद्धं वन्दन्ति ।
कस्सका सुरिये नमस्सन्ति ।
बालका सुनखे पहरन्ति ।
कम्मकारा रुखे छिन्दन्ति ।
सिस्सा अक्खरानि लिखन्ति ।
पितरो पुत्रे पोसेन्ति ।
चोरा धनानि हरन्ति ।

पालि भाषामा दुतिया विभक्तिको अर्थलाई भएता पनि कतै कतै हाम्रो भाषामा तिर अर्थ लाग्नेमा पनि दुतिया विभक्ति नै हुन्छ ।
जस्तै—

राजा नगरं गच्छति ।	=	राजा नगर तिर (मा) जान्छ ।
मित्रो गामं गतो ।	=	मित्र गाउँ मा (तिर) गयो ।
पिता खेतं गतो ।	=	बाबु खेतमा गयो ।
वानरो वनं गच्छति ।	=	बाँदर वनमा जान्छ ।
मूसिको गेहं गतो ।	=	मुसा घरमा गयो ।

उपासको विहारं गतो ।	=	उपासक विहारमा गयो ।
सिस्सो पाठशालायं गतो ।	=	शिष्य पाठशालामा गयो ।
उम्मत्तको आपणं गतो ।	=	पागल पसल गयो ।
सुनखो नगरं पविसति ।	=	कुकुर नगरमा प्रवेश गर्द्धे ।

क्रिया पद

वर्तमान	अनागत	अतीत
गच्छति	गमिस्सति	गतो
खादिति	खादिस्सति	खादित
आगच्छति	आगमिस्सति	आगतो

नेपालीमा अनुवाद गर-

- (१) राजा नगरं गमिस्सति ।
- (२) मित्तो इधं आगच्छति ।
- (३) माता खेत्तं गच्छति ।
- (४) सुनखो गेहं पविसति ।
- (५) दारको पाठसालायं गच्छति ।
- (६) मातापितरो विहारं गमिस्सन्ति ।
- (७) मूसिका इतोचितो (यताउता) चरन्ति ।
- (८) उम्मत्तका मग्गे नच्चन्ति ।
- (९) कम्मकारा बुद्धं वन्दन्ति ।
- (१०) कस्सका खेत्तं गता ।

Digital

पालि भाषामा अनुवाद गर-

- (१) विद्यार्थिहरू अक्षर पढौदैछन् ।
- (२) केटाहरू सूर्यलाई नमस्कार गर्द्धन् ।

- (३) आचार्यले पढाउदै छ ।
- (४) चोरले धन ल्याउदै छ ।
- (५) किसानले बुद्ध वन्दना गर्दैछ ।
- (६) विहारमा बत्ती बलेन ।
- (७) भिक्षु भोजन गर्दैछ ।
- (८) तिमी कहाँ बाट आएको ?
- (९) गण महा विहार बाट आएको ।
- (१०) त्यहाँ वार्षिक उत्सव छ ।

ततियो पाठो ततिया विभक्ति पयोगा

बुद्धेन देसितो धर्मो ।	= बुद्ध द्वारा देशित धर्म ।
उपासकेन दानं दीयते ।	= उपासकले दान दिन्छ ।
तेन आनितं पोत्थकं ।	= उसले ल्याएको पुस्तक ।
मित्तेन कतो उपाकारो ।	= मित्रद्वारा गरिएको उपकार ।
मातुया भत्तं पच्चते ।	= आमाले भात पकाउँछिन् ।
भातरेन पेसितं पण्णं ।	= दाजु द्वारा पठाइएको पत्र । (चिट्ठी)
उपासकेन रक्खितं सीलं ।	= उपासक द्वारा रक्षित शील ।
आचरियेन दिन्नो ओवादो ।	= आचार्य द्वारा दिएको उपदेश ।
दासेन भारो नीयते ।	= नोकरले भारी ल्याउँछ ।
कम्मकारेहि कतानि गेहानि ।	= कर्मिहरू द्वारा बनाइउको घरहरू ।
साथै, सँगै गएको अर्थमा ततिया विभक्ति हुन्छ -	

पिता गोणेन सद्दिं खेत्तं गतो ।
 वानरो दारकेन सद्दिं कीलति ।
 आचरियो सिस्सेन सद्दिं नगरं गतो ।

भातरो इत्थिया (स्त्री) सद्विं नच्चति ।
 उपासको मातुगामेन (महिला) सद्विं विहारं गतो ।
 मित्तो सुनखेन सद्विं गेहं गतो ।
 सिस्सो मित्तेन सद्विं पठति ।

पालि भासाय परिवत्तेतब्बं- पालि भाषामा अनुवाद गर्ने ।

(१) गुरु शिष्यसँग बजार गयो । (२) शिक्षक विद्यार्थि सँग खेल्छ ।
 (३) केटा कुकुर सँग खेल्छ । (४) व्यापारी घोडा सँग शहर गयो ।
 (५) गोरु घोडा सँग सुत्थ । (६) बिरालो मुसा सँग नाच्छ ।
 (७) दाजु महिला सँग सुत्थ । (८) साथि पागल सँग बस्थ ।

नेपालीमा अनुवाद गर-

- (१) भिक्खुना रक्खितं शीलं । (२) उपासकेन दिन्नं दानं ।
 (३) उपासिकाय पचितं भोजनं । (४) सामणेरा सुनखेहि सद्विं कीलन्ति ।
 (५) आचरियो सामणेरेहि सद्विं कीलन्ति ।
 (६) भगिनी मित्तेन सद्विं कीलति ।
 (७) सब्बे सामणेरा नगरं गता । (८) सुनखा दारकेहि सद्विं सयन्ति ।
 (९) सिस्सा आचरियेन सद्विं साकच्छं करोन्ति ।
 (१०) अहं तया सद्विं गन्तुं न इच्छामि ।

चतुर्थो पाठो

शब्दार्थ-

नेत्तं (आँखा), अक्खि (आँखा), पत्तं (पात्र), विरोचति (चम्किन्छ),
 रमति (रामो हुन्छ), पुण्फति (फुल्छ), खुरं (छुरा), अस्सु (आँसु)
 तिखिणं (तीक्ष्ण), सिस्सो (शिष्य) पप्टकं (च्याउ), परघरति
 (परिलन्छ) ।

चतुर्थी विभाति पथोगा

- (१) उपासको भिक्खुस्स फलं देति (ददाति) ।
- (२) उपासिकायो (उपासिकाहरू) भिक्खूनं फलानि देन्ति ।
- (३) बोधिसत्तो याचकस्स अक्षिं ददाति ।
- (४) वाणिजो मातुगामानं (महिलाहरूलाई) पुण्पं देति ।
- (५) उपासका भिक्खूनं पतं च खुरं च दानं ददन्ति ।
- (६) उपासिकायो पप्पटकं पचित्वा भिक्खूनं देन्ति ।
- (७) माता याचकस्स भत्तं देति ।
- (८) दायको भिक्खूनं उपद्वाति ।
- (९) भिक्खू उपासकानं धम्मं देसेन्ति ।
- (१०) असप्पुरिसा परस्स कुञ्जन्ति ।
- (११) आचरियो सिस्सस्स पूवं देति ।

नेपाली भाषामा अनुवाद गर-

- (१) सप्पुरिसा परस्स नकुञ्जन्ति ।
- (२) उपासका भिक्खूनं उपद्वानं (सेवा) करोन्ति ।
- (३) आचरिया सिस्सानं ओवादं देन्ति ।
- (४) भिक्खू पप्टकं न भुञ्जन्ति ।
- (५) दायका याचकानं भत्तं देन्ति ।
- (६) सद्वावन्ता (श्रद्धावानहरू) विहारं गच्छन्ति ।
- (७) वाणिजा भिक्खूनं तण्डुलं (चामल) देन्ति ।
- (८) सामणेरा उच्चासदेन (ठूलो स्वरले) सल्लापं करोन्ति ।
- (९) पण्डितानं सेवितब्बा ।
- (१०) कस्सका खेतं कसन्ति ।

पालि भाषाय परिवत्ते तब्बा- पालि भाषामा अनुवाद गर्ने

- (१) केटाहरूले मार्गनेहरूलाई रोटी दिन्छन् ।
- (२) स्वास्नी मानिसले भिक्षुहरूलाई भोजन दान दिन्छ ।
- (३) आमाले बच्चाहरूलाई च्याउ बनाएर दिन्छ ।
- (४) मार्गनेले बोधिसबत्व कहाँ गएर आँखा मागयो ।
- (५) दायकले भिक्षुहरूलाई भोजन र तरकारी दान दियो ।
- (६) भिक्षुहरूले च्याउ नखाई उठेर गए ।
- (७) दायकहरूले केटाहरूलाई फल दिन्छन् ।
- (८) असत्पुरुषहरूको सँगत गर्नु हुँदैन ।

वाक्यार्थ -

बोधिसत्तस्स सन्तिकं गन्त्वा = बोधिसत्व कहाँ गएर ।

भोजनं च व्यञ्जनं च = भोजन र तरकारी ।

पप्पटकं न खादित्वा = च्याउ नखाएर ।

उद्धित्वा गतो = उठेर गयो ।

असपुरिसानं न सेवितब्बा = असत्पुरुषहरूको सँगत गर्नु हुँदैन ।

हेट्टा निद्विं पदानं बहुवचन रूपानि लिखथ-

(१) मित्तो (२) मूसिको (३) सुनखो (४) गोणो (५) पदीपो

(६) उपासको (७) पिता (८) बालको (९) मनुस्सस्स (१०) सिस्सेन

(११) उम्मतको (१२) वानरं (१३) रुखो (१४) भिक्खु

(१५) पितरम्हा (१६) आचरियेन (१७) मित्तस्स (१८) बुद्धाय

(१९) बुद्धं (२०) सिस्सस्स (२१) मित्तो । (२२) मातुगामो

(२३) उपासिका (२४) कम्मकारेन

पञ्चमो पाठो
इकारान्तं पुलिङ्गं सहो
अगिं (अग्नि)

	एक वचन	बहु वचन
पठमा	अगिं	अगरी, अगगयो
दुतिया	अरिंग	अरगी, अरगयो
ततिया	अरिगना	अरगीही, अरगीभि
चतुर्थि	अरिगनो, अरिगस्स	अरगीनं
पञ्चमी	अरिगना, अरिगम्हा, स्मा	अरगीहि अरगीभि
छट्ठी	अरिगनो, अरिगस्स	अरगीनं
सत्तमी	अरिगनि, अरिगम्हि, स्मि	अरिगसु, अरगीसु

उकारान्तं पुलिङ्गं सहो
भिक्खु (भिक्षु)

	एक वचन	बहु वचन
पठमा	भिक्खु	भिक्खू भिक्खवो
दुतिया	भिक्खुं	भिक्खूं भिक्खवो
ततिया	भिक्खुना	भिक्खूहि, भिक्खूभि
चतुर्थि	भिक्खुस्स, भिक्खुनो	भिक्खूनं
पञ्चमी	भिक्खुना, भिक्खुस्मा, म्हा	भिक्खूहि, भिक्खूभि
छट्ठी	भिक्खुस्स, भिक्खुनो	भिक्खूनं
सत्तमी	भिक्खुस्मि, म्हि	भिक्खुसु

अन्य केही उकारान्तं पुलिङ्गं शब्दहरू -

उच्छु (उखु), सत्तु (शत्रु), सेतु (पुल), बन्धु (आफन्त), पसु (पशु), मच्चु (मृत्यु)

कथा सल्लापं-कुराकानी

- (१) सो पुरिसो किं करोति ? (२) सो पुरिसो रुक्खं छिन्दति
(३) ते मनुस्सा किं करोन्ति ? (४) ते मनुस्सा भत्तं भुञ्जन्ति
(५) चोरा कुहिं धाविंसु ? (६) चोरा गामं धाविंसु ।
(७) दासो किं करोति ? (८) दासो गोणं बन्धति ।
(९) वनितायो किं आहरिंसु ? (१०) वनितायो पदुमानि आहरिंसु ।
(११) बड्ढकिनो किं करन्ति ? (१२) बड्ढकिनो दारु भण्डानि
करोन्ति ।
(१३) तुम्हे पक्खिणो पलापेथ । (१४) इध बहवो वानरा सन्ति ।
(१५) तत्थ बहवो सुनखा सन्ति । (१६) भिक्खु धम्मं देसेति ।
(१७) भिक्खु किं करोति ? (१८) उपासका किं करोन्ति ?
(१९) उपासका धम्मं सुनन्ति । (२०) उपासिकायो किं करोन्ति ?
(२१) उपासिकायो भानं करोन्ति । (२२) ते कथासल्लापं करोन्ति ।

शब्दार्थ-

वनितायो (आइमाईहरू), बड्ढकी (सिकर्मि), दारु भण्डानि
(काठ सामान), पक्खिनो (चराहरू), इध (यहाँ), तत्थ (त्यहाँ),
बन्धति (बाँध्छ), आहरिंसु (ल्यायो), भानं (ध्यान), भायित्वा (डराएर) ।

नेपालीमा अनुवाद गर-

- (१) चोरा कस्मा धाविंसु ?
(२) ते भायित्वा धाविंसु ।
(३) ते मनुस्सा कस्मा रोदन्ति ?
(४) तेसं धनं चोरा हरिंसु ।
(५) आनन्दकुटिस्मं बहु वानरा सन्ति ।

- (६) भानकुटिस्मं बहवो सुनखा सन्ति ।
- (७) संघारामस्मं बहवो सामणेरा सन्ति ।
- (८) अज्ज बङ्गकिनो न आगता ।
- (९) हियो तयो (तीन जना) न आगता ।
- (१०) अज्ज सुरियालोको नत्थि ।

पालि भासाय परिवत्ते तत्त्व-

- (१) भिक्षुले केही गरेन ।
- (२) भिक्षुले धर्म देशना गरेन ।
- (३) यहाँ कुकुरहरू खेल्द्वन् ।
- (४) केटाहरू कुकुर सँग खेल्द्व ।
- (५) आइमाईरूले चामल ल्याउँछन् ।
- (६) सिकर्मि सुत्थ ।
- (७) उपासिका उठेर हाँस्छ ।
- (८) कर्मि रूख काट्द्व ।

छहमो पाठो

- (१) तुम्हे कुहिं गच्छथ ?
- (२) मयं संघारामं गच्छाम ।
- (३) संघाराम कुहिं अतिथ ?
- (४) विस्नुमति नदी तीरे अतिथ ।
- (५) विजयस्सरी गमन मरगे अतिथ ।
- (६) तत्थ किमत्थाय गच्छथ ?
- (७) पालिभासं च आंगल भासं च पठितुं गच्छाम ।
- (८) तत्थ मरम्म भासं (बर्मी भाषा) च सीहल भासं च उगगण्हापेति ।
- (९) तत्थ को उगगण्हापेति ?

- (१०) बहवो भिक्खु उगगण्हापेन्ति ।
- (११) गहटा (गृहस्थी) न उगगण्हापेन्ति ?
- (१२) द्वे गहटा उगगण्हापेन्ति ।
- (१३) कदा उगगण्हापेति ?
- (१४) देवसिंकं पातो च पच्छा भत्तं च उगगण्हापेन्ति ।
- (१५) किं संघाराम अभिनव विहारो ?
- (१६) तं पन अभिनव भिक्खु अज्ञयन विज्जालयो ।
- (१७) तत्थ द्वादस सामणेरा वसन्ति ।
- (१८) तुम्हे कुहि गन्त्वा आगच्छथ ?
- (१९) अम्हे आनन्दकुटी विहारं गन्त्वा आगतोम ।
- (२०) अज्ज तत्र किं अतिथ ?
- (२१) पच्चेक सनिवारे तत्र भावनं करोन्ति ।
- (२२) कस्मिं वेलायं भावनं करोन्ति ?
- (२३) पच्चूस समय ६-३० अड्ढकाले भावनं करोन्ति ।
- (२४) किं धर्मदेसनम्प अतिथ ?
- (२५) अतिथ ।
- (२६) यदा कदा नतिथ ।
- (२७) ते उपासका कुहि गच्छन्ति ?
- (२८) ते संखमूल भानागारे भानं वड्डेतुं गच्छन्ति ।
- (२९) तत्थ मरम्मदेसवासी भिक्खु वसति । (बर्मी भिक्षु)

पालि भाषामा अनुवाद गर-

- (१) कहिले काही विहारमा भिक्षुहरू हुँदैन ।
- (२) उनीहरू कहाँ गएर आएका ?
- (३) उनीहरू आनन्दकुटी मा गएर आएका हुन् ।
- (४) उपासिकाहरू कहाँ गएका हुन् ।

- (५) उनीहरू (तायो) संखमूल ध्यान केन्द्रमा गएर आएका हुन् ।
 (६) त्यहाँ को छ ?
 (७) बर्माको ध्यान गुरु (भान आचरियो) हुनु हुन्छ ।

शब्दार्थ—

तीरे (तीरमा), गमन मरगे (जाने बाटोमा), मरम्म (बर्मा), सीहल सिंहली, श्री लंका, गहडा (गृहस्थीहरू), कदा (कहिले), देवसिंह (संघै), पातो (बिहान), पच्छा भत्तं (खाना पछि), अभिनव (नयाँ), तं (त्यो, उ), द्वादस (बाह्र), आगतोम (आएका हाँ), पच्चेक (प्रत्येक), भावनं (ध्यान), कस्मि (कुन), पच्चुस समय (बिहान), ६ अड्ड (साढे ६), अन्तरराजातीय भानमज्जहट्टाने (अन्तरराष्ट्रीय ध्यान केन्द्रमा), मरम्मदेसवासी (बमदिसवासी) ।

सत्तमो पाठो

उकारान्त पुलिङ्ग सद्बो

पितु (बाबु)

	एकवचन	बहुवचन
पठमा	पिता	पितरो
दुतिया	पितरं	पितरो
तृतिया	पितरा, पितुना	पितरेहि, (भि), पितूहि (भि)
चतुर्त्थी	पितु, पितुस्स, पितुनो	पितरानं, पितानं, पितूनं, पितुन्नं
पञ्चमी	पितरा	पितरेहि, (भि), पितूहि (भि)
छह्ती	पितु, पितुस्स, पितुनो	पितरानं, पितानं, पितूनं, पितुन्नं
सत्तमी	पितरि	पितरेसु, पितुसु, पितूसु

पञ्चमी विभक्ति पयोगा

- (१) भिक्खु विहारतो आगच्छ्रुति । (२) रुक्खस्मा फलं पतति ।
(३) पापेहि चित्तं निवारयति । (४) मनुस्सो चोरस्मा भायति ।
(५) सिस्से आचरियस्मा सिक्खं गण्हाति । (६) दारको गेहस्मा पतति ।
(७) मनुस्सा नगरस्मा निक्खमति । (८) माता पुत्रं अगिगम्हा
रक्खति ।
(९) तण्हाय सोको जायते । (१०) मातुगामो पब्बतस्मा
पतितो ।

छट्टी विभक्ति पयोगा

- (१) बुद्धस्स सासनं चिरं तिष्ठतु ।
(२) मम मित्तस्स पिता आगतो ।
(३) कुमारस्स पुञ्जं महन्तं होति ।
(४) वाणिजस्स भण्डं चोरो हरति ।
(५) मनुस्सो चोरस्मा भायति ।
(६) सीहो चतुप्पदानं राजा होति ।
(७) दारकस्स सरीरे रोगो उपज्जति ।
(८) कस्सकस्स पुत्तो सिप्पं उरगण्हाति ।
(९) रुक्खस्स साखा वातेन कम्पते
(१०) भिक्खु उपासकानं आचरिया होन्ति ।
(११) नगरस्स अविदूरे आरामो अतिथ ।

शब्दार्थ -

निवारयति (रोकदछ), भायति (डराउँछ), गणहाति (ग्रहण गर्द्ध, लिन्छ), निक्खमति (निस्कन्छ), रक्खति (रक्षा गर्द्ध), तण्हाय (तृष्णाले) सोको (शोक) जायति (हुन्छ), पब्बतेस्मा (पर्वत बाट), सासनं (शासन, शिक्षा), चिरं (चीरस्थायी), तिड्ठु (होस्), महन्तं (ठूलो), भण्डं (सामान), चतुप्पदानं (चारखुट्टेहरूको), रोगो (रोग), उप्पज्जि (उत्पन्न भयो), सिप्पं शिल्प, (विद्या) साखा (शाखा), वातेन (हावा ढारा) कम्पते (कम्पन हुन्छ), अविदूरे (नगिचमा), आराम (आश्रम) विहार ।

पालि भाषामा अनुवाद गर-

- (१) मेरो साथिको आमा आईन् ।
- (२) मेरो बाबुको पुण्य ठूलो छ ।
- (३) मेरो शरीरमा रोग उत्पन्न भयो ।
- (४) उसको सामान चोरले चोरेर लग्यो ।
- (५) व्यापारीको छोरा पढौछ ।
- (६) मेरो घरको नगिचै विहार छ ।
- (७) मेरो साथि विद्यार्थिहरूको गुरु हो ।
- (८) रुखको हाँगा हावाले अन्यो ।
- (९) बुद्धको शिष्यहरू आउदैछन् ।

खालि ठाउँमा भर -

१. .... अविदूरे ..... अतिथि ।
२. वाणिजस्स..... ।
३. चोरो ..... ।
४. मित्तस्स ..... आगतो ।

५. ..... पुत्तो ..... उगगणहाति ।
 ६. ..... साखा ..... कम्पते ।
 ७. सीहो ..... राजा ..... ।

अद्वमो पाठो

सत्तमी विभक्ति पर्योगा

१. सब्बे जना बुद्धे पसीदन्ति ।
 २. आरामे बहु भिक्खू सन्ति ।
 ३. विज्जालये बहुदारका उगगन्हन्ति ।
 ४. आकाशे सकुणा उड्ढेन्ति ।
 ५. आपणे वाणिजा वसन्ति ।
 ६. भाजने उदकं थोकं अतिथ ।
 ७. नगरे धनवन्ता पुरिसा होन्ति ।
 ८. वानरा रुखेसु वसन्ति ।
 ९. राजा सीहासने निसीदति ।
 १०. सुनखो भूमियं सयति ।
 ११. तापसा गामे चरन्ति ।
 १२. नेपाल रट्टे बहूनी चेतियानि सन्ति ।

कथा सल्लापं

१. किं नामोसि (तुट्यं किं नाम) ?
 २. मम नामो भद्रियो, उपतिस्सो ।
 ३. तुयहं कति भातरा सन्ति ?
 ४. मयहं द्वे भातरा सन्ति ।
 ५. त्वं सकं गेहं कदा गमिस्ससि ?
 ६. पंच वस्सं अतिककन्ते गेहं गमिस्सामि ।

७. भवं कुत्र गच्छसि ?
८. कुहिं तुम्हाकं रहुं ?
९. अहं नेपाल रहुतो आगतोम्हि ।
१०. भवं किं इच्छसि ?
११. उन्होदकं इच्छामि । (तातोपानी)
१२. थोकं उन्होदकं देहि ।
१३. भन्ते ! उपरि भागे आगच्छथ ।
१४. सो कदा आगतो ?
१५. पुब्बेएव आगतो । (अधिनै)
१६. तुयहं किं पयोजनं अतिथ ?
१७. मे हत्यपुञ्छनं पयोजनं अतिथ ।
१८. मयहं नालिपट्टुं नतिथ ।
१९. मयहं उपाहनं नतिथ ।
२०. तुम्हाकं किं रुजति ?
२१. मयहं सीसं रुजति ।
२२. भेसज्जं अतिथते देथ । (छ भने)
२३. वेज्जो पक्कोसापेथ ।
२४. मयहं सन्तिके भेसज्जं नतिथ ।
२५. भेसज्जं भुञ्जिते निरोगो भविस्सति ।
२६. भेसज्जं किणित्वा आगच्छ ।
२७. तस्स सरीरे ऊका अतिथ ।
२८. मयहं आरामं आगच्छथ ।
२९. गिलान पच्चयं पिवथ ।
३०. सक्खरं न खादामि ।
३१. पूवं खादितुं इच्छामि ।
३२. सो उदकं पिवित्वा अगमासि ।

शब्दार्थ -

सब्बे (सबै), जना (मानिसहरू, जनहरू), पसीदन्ति (प्रसन्न छन्), भाजने (भाडामा), थोकं (थोरै), धनवन्ता (धनवानहरू), सीहासने (सिहाशनमा), भूमियं (भूमिमा), तापसा (तपश्चीहरू), चेतियानि (चैत्यहरू), सकं (आफ्नो) वस्सं (वर्ष), अतिककन्ते (पछि), भवं (हजुर, तपाईं), उण्हं (तातो), उपरि भागे (माथिल्लो भागमा), पुब्बेएव (अघिनै), पयोजनं (पयोजन), आवश्यकता, नालिपट्टं (टोपी), भेसज्जं (औषधि), अतिथते (भएमा), देथ (दिनुहोस्), वेज्जो (वैद्य), पक्कोसापेथ (बोलाउनु होस्), किणित्वा (किनेर), ऊका (जुम्मा), गिलान पच्चयं (सर्वत) पिवथ (पिउनु होस्), सक्खरं (चिनि)

नवमो पाठो

१. सो सासन पन्नं दत्वा गतो । (चिट्ठी)
२. अहं सासन पन्नं लिखामि ।
३. ते भोजनं भुञ्जित्वा अगमिसु ।
४. सो खीरं पिवित्वा गतो । (दूध)
५. अहं दधिं भुञ्जितुं इच्छामि । (दही)
६. अय्यको भत्तं भुञ्जितुं निसीदति ।
७. अय्यिका निसीदित्वा रोदति ।
८. महापिता गच्छति ।
९. महामाता धीतुया सद्दिं हसति ।
१०. चूलपिता दारकेन सद्दिं कीलति ।
११. चूलमाता कुञ्जकति ।
१२. मातुलो मातुलानिया सद्दिं आगच्छति ।

१३. भगिनेयो नच्चं पस्सति ।
 १४. भाता गीतं सुनाति ।
 १५. भगिनी वत्थं धोवति ।
 १६. जेडु भातरो मुखं धोवित्वा नहायति ।

शब्दार्थ -

अय्यको	= बाज्ये,
अय्यिका	= बजै,
महपिता	= ठूलो बा,
चूलपिता	= कांछा बा
चूलमाता	= कांछी आमा
मातुलो	= मामा
मातुलानि	= फुफु
भागिनेय्य	= भांजा
जेडुभातरो	= दाजु

उकारान्त इत्थिलङ्ग सद्गो

Dhamma Digital
मातु (आमा)

	एक वचन	बहु वचन
पठमा	माता	माता, मातरो
दुतिया	मातरं	मातरो
ततियाम	मातु, मातुया	मातरेहि, (भि) मातूहि, (भि)
चतुर्तिथ	मातु, मातुया	मातरानं, मातानं, मातूनं
पञ्चमी	मातुया, मातरा	मातरेहि, (भि) मातूहि, (भि)
छ.	मातु, मातुया	मातरानं, मातानं, मातूनं
स.	मातरि, मातुया, मातुयं	मातरेसु, मातुसु, मातूसु

आकारान्त इत्थिलिङ्ग सद्बो

गंगा

प.	गंगा	गंगा, गंगायो
दु.	गंगं	गंगा, गंगायो
त	गंगाय	गंगाहि, (भि)
च	गंगाय	गंगानं
पं	गंगाय	गंवाहि (भि)
छ	गंगाय	गगानं
स.	गंगायं	गंगासु

अन्य केहि आकारान्त इत्थिलिङ्ग शब्दहरू-

ऊका (जुम्मा), मेत्ता (मैत्री), गीवा (घांटी), लता (हलरा) छाया,
 बनिता (आइमाई), जिक्हा (जिब्रो), बालुका (वालुवा) तण्हा (तृष्णा),
 विज्जा (विद्या), तारका (तारा), वीणा (बाजा) देवता, (देवी) सद्बा
 (श्रद्धा), नावा (नाउ), संका (शंका), पञ्जा (प्रज्ञा) साला (शाला,
 टहरो, हल), पुच्छा (प्रश्न), सुरा (रक्षिस) भरिया (स्वास्ती), सेना

अन्य केहि क्रियापदहरू -

१. कम्पति (काँच्छ) २. कन्दति (रुन्छ) ३. कुप्पति (रिसाउँछ)
४. गज्जति (गर्जन्छ) ५. घोसति (हल्ला गर्द्ध) ६. चलति (चल्छ)
७. जीरति (जीर्ण हुन्छ), ८. तुस्सति (सन्तुष्ट हुन्छ) ९. दुस्सति
 (विगार्द्ध, द्वेष गर्द्ध) १०. नच्चति (नाच्छ), ११. रोचति (मन पराउँछ)
१२. लम्बति (भुण्डन्छ) १३. वसति (बस्छ), १४. विज्जति
 (विद्यमान हुन्छ, हुन्छ, छ) १५. वत्तति (छ, हुन्छ)

नेपालीमा अनुवाद गर -

१. तस्स सीसे ऊकायो चरन्ति ।
२. मयहं गीवा बहुं रुजति ।
३. रुक्खस्स छाया सीतलं भवति ।
४. याचकस्स तण्हा वडद्वति ।
५. इदानि देवता न विज्जति ।
६. रत्तियं तारकायो दिष्पन्ति ।
७. इदानि मनुस्सानं पञ्जा खीयति ।
८. पञ्जावन्तानं पुच्छायो रोचन्ति ।
९. बनिता विहारं गन्त्वा रोदति ।
१०. उपासिकानं सद्वा वद्वद्वन्ति ।
११. मम गब्भे द्वारं च वातपानं च विवराहि ।
१२. सामणेरा पातो समज्जित्वा कचवरं अपनेति ।
१३. कित्तका पोत्थका तया किणितं ?
१४. चत्तारो पोत्थका मया किणितं ।
१५. कित्तकं मूलं तदत्थाय तया दिन्नं ?
१६. अटु रुपियानि पञ्च सत्तति सत भागे च अदासि ।

शब्दार्थ -

पञ्जावन्तानं (प्रज्ञावानहरूको), गब्भे (कोठामा), द्वारं (ढोका), वातपानं (झ्याल), विवराहि (खोल, खोलि देउ), समज्जित्वा (बढारेर), कचवरं (धूलो), अपनेति (फ्याक्छ), कित्तका, कित्तकं (कति), किणितं (किन्यौ), मूलं (मूल्य), तदत्थाय = तत् अत्थाय (त्यसको लागि) अटु रुपियानि (आठ रुपैया), पञ्च सत्तति सत भागे = ७५ पैसा), अदासि (दिएं) ।

पालि भाषामा अनुवाद गर -

१. श्रद्धा विद्यमान छ ।	२. सेनाहरू मर्दैछन् ।
३. शाला राम्रो छ ।	४. शंका विद्यमान छ ।
५. लता बडैछ ।	६. आइमाईहरू लाज मान्छन् ।
७. श्रद्धा कम्पा हुन्छ ।	८. मैत्री खीइन्छ ।
९. प्रज्ञा बडैछ ।	१०. वीणा बाजा खस्दैछ ।
११. विद्या विद्यमान छैन ।	१२. स्वास्नी रुदैछिन् ।
१३. डुङ्गा चल्दैछ ।	१४. मानिसहरू सन्तुष्ट छन् ।
१५. तृष्णा क्षय हुँदैन ।	१६. जिब्रो चल्दैछ ।
१७. छाया बढैछ ।	१८. गर्धन दुःखदैछ ।
१९. जुम्मा बांच्दछ ।	

दसमो पाठो

पालि भाषामा करण भनी अलग्ग विभक्ति छ । तृतीया र करण फरक फर्दैन । उदाहरणको लागि तल दिइएको छ ।

करण विभक्ति पयोगा

१. बुद्धेन लोको सुखं भवति ।	= बुद्धको कारणले लोक सुखी हुन्छ ।
२. कम्मकारो हत्थेन कम्मं करोति ।	= कर्मि हातले काम गर्दछ ।
३. राजभटो असिना सीसं छिन्दति ।	= सिपाहि तलवारले टाउको काट्दछ ।
४. मनुस्सो रथेन गामं गच्छति ।	= मानिस रथद्वारा गाउँ जान्छ ।
५. दात्तेन वीहिं लुनाति ।	= हंसियाले धान काट्दैछ ।
६. फरसुना रुखं छिन्दति ।	= वञ्चरोले रुख काट्दछ ।

७. पुञ्जेन सुखं लभति । = पुण्यले सुख पाउँछ ।
 ८. पापेन निरयं याति । = पापले नरक जाएँछ ।
 ९. अलसो दुखेन वसति । = अलसी दुःखले वस्थ ।
 १०. सब्बेसत्ता आहारेन जीवन्ति । = सबै सत्त्वहरू आहारले बांधदछन् ।
११. मनुस्सा विरियेन दुखं अच्चेन्ति । = मानिसहरू वीर्यले दुःख नाश गर्दूँ । (समाप्त गर्दूँ) ।
 १२. धर्मेन वसन्तो सुखं विन्दति । = धर्मले बस्नेहरू सुखले वस्थछन् ।

एकादसमो पाठो
 कुनै लिंग निश्चित नभएको (सर्वनाम) शब्द
 तुम्ह (तिमी) शब्द

प. त्वं, तुवं (तिमी)	तुम्हे, वो (तिमीहरू)
दु. त्वं, तुवं, तवं, तं (तिमीलाई)	तुम्हे, तुम्हाकं, वो (तिमीहरू)
त. तया, ते, त्वया (तिमीले)	तुम्हेहि, (भि)
च. तव, तुयं (तिम्रो लागि)	तुम्हाकं, वो (तिमीहरूलाई)
पं. त्वया, तया (तिमी बाट)	तुम्हेहि, (भि)
छ. तव, तुयं, ते (तिम्रो)	तुम्हाकं, वो, (तिमीहरूको)
स. त्वयि, तयि (तिमी मा)	तुम्हेसु

सर्वनाम शब्दमा आलपन विभक्ति छैन ।

नेपालीमा अनुवाद गर -

१. त्वं छायायं कीलसि ।	२. तुम्हे नगरे जागरथ ।
३. अहं नावायं जीवामि ।	४. मयं वालुकायं तिष्ठाम ।
५. अहं पुण्फेसु सयामि ।	६. त्वं रुखे कम्पसि ।

७. तुम्हे सालायं जीवथ ।   ८. मयं धम्मे तुस्साम ।
 ९. त्वं गामे वससि ।   १०. अहं लतायं कन्दामि ।
 ११. तुम्हे अग्रिगस्मि जलथ ।   १२. मयं छायायं सयाम ।
 १३. त्वं दाने तुस्ससि ।   १४. तुम्हे दाने पसीदथ ।
 १५. अहं जले कीलामि ।   १६. मयं दुक्खे वसाम ।
 १७. त्वं पुण्पस्मि सयसि ।   १८. तुम्हे सेनायं गज्जथ ।
 १९. अहं पुञ्जे तुस्सामि ।   २०. मयं वनितायं दुस्साम ।

पालि भाषामा अनुवाद गर -

१. तिमी शालामा नाच्छौ ।   २. तिमीहरू पानिमा बास गछौ ।
 ३. म स्वास्नी मानिस कहाँ
लाज मान्छु ।   ४. हामीहरू जहाजमा सुत्थौ ।
 ५. तिमी तलतिर बस्छौ ।   ६. तिमीहरू शीलमा सन्तुष्ट
हुन्छौ ।
 ७. हामीहरू छायामा उठ्छौ ।   ८. हामीहरू शास्त्र प्रति रूचि
राख्छौ ।
 ९. तिमी सिपाहि कहाँ छौ ।   १०. तिमीहरू घरमा रिशाउंछौ
 ११. हामीहरू पानिमा नाच्छौ ।   १२. हामीहरू पुण्यमा भक्षौ ।
 १३. तिमी लहरामा भुण्डन्छौ ।   १४. तिमीहरू सुखमा बांच्छौ ।
 १५. हामीहरू रूखमा बस्छौ ।

द्वादसमो पाठो

लिपि भण्डानि = लेखने सामानहरू

लेखनी (कलम), लेखनगं (नीब), अब्बक लेखनी (सीसाकलम),
 वण्ण लेखनी (रंगीन कमल), सिला लेखनी (स्लेट पेन्सील), अख्वर
 फलको (ब्लाक बोर्ड), पण्ण (कागज), पवति पण्ण (अखबार),

नाम लेखनी (फाउन्टेन पेन), लेखन फलको (डेस्क, टेबल), पीठं (मेच), दीघ पीठं (बेच्च), लेखनी वण्णं (मसि), लेखनी वण्णं भाजनं (मसिदानी), अक्खरं (अक्षर), सासनपण्णं (चिट्ठी), पण्ण छादकं (खाम), लेखन चुण्णं (चक, खरी)

पाठसाला भण्डल (पाठशाला सम्बन्धी)

विज्ञालयो (विद्यालय), परिवेण (परिवेण=भिक्षुहरूको विद्यालय), विस्स विज्ञालयो (विश्व विद्यालय), महा विज्ञालयो (महा विद्यालय), पधानाचरियो (प्रधानाचार्य), परिक्खिको (परीक्षक, इन्सपेक्टर), सिस्सो (छात्र), विज्ञातिथ (विद्यार्थी), कीलाङ्गणं (खेल मैदान), पन्ति (कक्षा), वग्गो (कक्षा), पोत्थकालयो (पुस्तकालय), कीला भण्डं (खेलौना, खेलने सामान), सिस्स निवासो (छात्रावास), काल सण्ठान (समय तालिका), घण्टिं (घण्टी)

कथा सल्लापं -

१. तुम्हे कुहिं पठथ ?
  २. अम्हे संधारामे पठाम ।
  ३. को तुम्हाकं पधानचरियो ?
  ४. अञ्जेपि आचरिया सन्ति तत्थ ?
  ५. अञ्जेपि बहु बन्ति ।
  ६. संधारामो तुहिं अतिथ ?
  ७. विस्तुमति न या तीरे विजयेस्सरी मग्गे अतिथ ।
  ८. तत्थ कित्का सामणेरा सन्ति ?
  ९. दस सामणेरा नेवासिका सन्ति ।
  १०. अमस्मिं पीठे निसीद ।
  ११. एतस्मिं दीघे पीठे निसीदथ ।
- इम (यो) अयं (यो) एतं (त्यो) तं त्यो । नेवासिका आवासिय, त्यही ।

नेपाली भाषा

(१) नेपाल चीन मैत्री	(१९) आर्यसंस्कृति
(२) मैले बुझेको बुद्ध धर्म	(२०) आर्य शील र आर्य मार्ग
(३) बौद्ध दर्शन	(२१) सम्यक शिक्षा भाग -२-३
(४) नारी हृदय	(२३) नारीहरूमा पनि बुद्धि छ
(५) बुद्धको व्यवहारिक धर्म	(२४) बुद्धकालीन संस्कृति
(६) पञ्चशील	(२५) निन्दाबाट बच्ने कोही छैन
(७) शान्ति	(२६) क्षान्ति र मैत्री
(८) बौद्ध ध्यान	(२७) पहिलो गुरु को हुन् ?
(९) पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	(२८) बुद्धको संस्कृति र महत्त्व
(१०) बोद्ध संस्कार-दो.सं.	(२९) बोध कथा र बौद्ध चरित्र
(११) बुद्धको विचारधारा	(३०) २१ औं शताब्दी ...
(१२) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा	(३१) भिक्षु जीवन
(१३) निरोगी	(३२) चित्त शुद्धभए .....
(१४) बौद्ध नैतिक शिक्षा भाग-१	(३३) समाजको लागि बुद्धको शिक्षा
(१५) बुद्ध र बुद्ध धर्मको ...	(३४) नक्कलि देवता
(१६) बौद्ध ज्ञान	(३५) आमा बाबुको सेवा
(१७) धर्म चिन्तन	(३६) धर्म जीवन जिउने कला
(१८) सम्यक शिक्षा भाग-१	(३७) बुद्धको जीवनोपयोगी शिक्षा

Jeewan Nada

लेखकको छापीसकेका अरु पुस्तकहरू

(लेखकया छापे जुइ धुंकुगु मेमेगु सफूत)

नेपाल भाषा

(१) गौतम बुद्ध	(३१) चरित्र पुचः भाग-१, २
(२) बुद्ध्या अर्थनीति (संयुक्त)	(३३) योगिया चिट्ठी
(३) तथागत हृदय	(३४) पालि प्रवेश भाग-१, २
(४) त्याग	(३६) धर्म मसीनि
(५) दश संयोजन-सम्पादन	(३७) सर्वज्ञ भाग-१, २
(६) भिक्षुया पत्र भाग-१, २	(३९) दुःख मदैगु लँपु
(७) पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	(४०) शिक्षा भाग-१, २, ३, ४
(८) बौद्ध शिक्षा	(४४) दान
(९) न्हापां याम्ह गुरु सु ?	(४५) चमत्कार
(१०) माँ-बौ लुमन	(४६) बुद्ध्या व्यवहारिक पक्ष धर्म
(११) हृदय परिवर्तन	(४७) व्यवहारिक प्रज्ञा
(१२) बौद्ध ध्यान भाग-१, २	(४८) दीर्घायु जुइमा
(१३) बाख्य भाग-१, २, ३, ४, ५, ६	(४९) ज्ञानमार्ग भाग-१, २
(१४) भिक्षु जीवन	(५१) बौद्ध नैतिक शिक्षा
(१५) भिम्मह मचा	(५२) भिगू बन्धन
(१६) बाख्यां फल भाग-१, २	(५३) मनू हमसीकेगु गय्
(१७) धर्मचक्रपत्तन सुत्त	(५४) संस्कृति
(१८) क्षान्ति व मैत्री	(५५) बुद्ध्या करूणा व ब्रह्मदेण्ड
(१९) बोधिसत्त्व	(५६) धर्मया ज्ञान
(२०) मूर्खम्ह पासा मज्यू	(५७) कर्म व कर्मफल
(२१) श्रमण नारद-अनुवाद	(५८) अमृतदान
(२२) ईर्ष्या व शंका	

मुद्रक : न्यू नेपाल प्रेस, फोन : ४२५९०३२, ४४३४५५०